

**UCHWAŁA NR LXXIII/580/24
RADY GMINY KOLBUDY**

z dnia 23 kwietnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kolbudy na lata 2024-2026

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6 a oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j z dn. 4 listopada 2023r. Dz.U. z 2023r. poz. 40 ze zm.¹⁾) i art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. z dnia 13 lutego 2024r. Dz.U. 2024r. poz.177 ze zm.) **Rada Gminy Kolbudy uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kolbudy na lata 2024-2026,, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kolbudy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Kolbudy

**Magdalena Dudzińska-
Florczyk**

---

¹⁾ Zmiany opublikowano w Dz. U. z 2023r. poz. 572,1463,1688

Załącznik do uchwały Nr LXXIII/580/24

Rady Gminy Kolbudy

z dnia 23 kwietnia 2024 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE KOLBUDY NA LATA 2024-2026**

file:///C:/images/search

KOLBUDY 2024 r.

SPIS TREŚCI

	STRONA
I	Wprowadzenie 3
II	Cele i założenia programu 5
III	Podstawowe akty prawne 6
IV	Wspieranie rodziny 6
V	Analiza sytuacji rodzin z terenu Gminy Kolbudy 10
VI	Działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny na terenie Gminy Kolbudy 12
	1. Działania podejmowane przez GOPS Kolbudy 12
	2. Działania zespołu interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kolbudy 15
	3. Działania Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii przy Gminie Kolbudy 16
	4. Działalność placówek oświatowych 17
	5. Inne zadania realizowane przez instytucje i podmioty działające na terenie Gminy Kolbudy na rzecz rodziny 20
VII	Analiza SWOT 20
VIII	Cele i adresaci programu 22
IX	Finansowanie programu 25
X	Monitorowanie programu 25
XI	Podsumowanie 25

I. WPROWADZENIE

Jednym z zadań Państwa jest kształtowanie odpowiedniej polityki społecznej ukierunkowanej na działania mające na celu zabezpieczenie rodzin i osób potrzebujących pomocy, w tym zapewnienie właściwych warunków dla rozwoju dzieci i młodzieży. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 2011 roku nakłada obowiązki na jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji

opiekuńczo-wychowawczych, co ma na celu zapewnienie rodzinom skutecznego wsparcia podczas rozwiązywania jej problemów.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, stanowiącą niezbędny element funkcjonowania społeczeństwa. Zmiany społeczno-kulturowe w zakresie życia małżeńsko-rodzinnego, związane m.in. ze wzrostem liczby rozwodów, odraczeniem lub niepodejmowaniem decyzji o małżeństwie i prokreacji, istotnym zwiększaniem się odsetka związków nieformalnych oraz dzieci urodzonych w takich związkach, prowadzą do redefinicji pojęcia rodziny, a co za tym idzie do rozumienia terminu rodziny, który podlega przeobrażeniom. Potwierdza to rozumienie rodziny jako:

1. małżonków z dziećmi,
2. osób pozostających w związku nieformalnym i wspólnie wychowujących dzieci,
3. rodziców samotnie wychowujących potomstwo,
4. małżeństw bezdzietnych, tzw. model patchworkowy, w którym osoby aktualnie pozostające ze sobą w związku nieformalnym wspólnie wychowują dzieci z poprzednich związków.

Szczęście rodzinne uważane jest za jedną z podstawowych wartości i cel życiowy wielu Polaków. Polacy (świadomie bądź mniej świadomie) dążą do tego, aby ich własna rodzina była podobna do rodziny pochodzenia. Stawia to ważną podstawę do konieczności zadbania o jak najbezpieczniejszą, najlepszą sytuację rodzin, skoro ma być niejako matrycą rodzin kolejnych pokoleń. Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspokaja jego potrzeby. Jest jego podstawowym i naturalnym środowiskiem wychowawczym, które bezpośrednio oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu tym samym system wartości, tradycje, poglądy. Rodzina ma zasadniczy wpływ na funkcjonowanie człowieka w rolach społecznych oraz kształtuje jego tożsamość i postawy.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło między innymi na: poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne. Szybkie przemiany gospodarczo-kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały znaczny wzrost liczby osób bezradnych lub nieradzących sobie z problemami dnia codziennego. Pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starych, migracje oraz zjawiska o charakterze lokalnym tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny itp. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także uzależnienia (między innymi od alkoholu, narkotyków, środków psychoaktywnych, leków, hazardu i innych) jednego lub obojga rodziców, przemoc w rodzinie, ale również występujące różne formy przemocy w przestrzeni publicznej. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężaniu istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale przede wszystkim na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane, nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na rodziców, głównie matki, gdyż to głównie kobiety są beneficjentami pomocy społecznej oraz na pozostałych członków rodziny mających wpływ na rozwój i wychowanie dziecka.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina daje jej członkom poczucie bezpieczeństwa i wzmacnia ich rozwój osobisty, pozwala na odpowiedzialne życie społeczne. Zaburzone więzi rodzinne wpływają destrukcyjnie na funkcjonowanie człowieka, stanowią podstawowe źródło jego deficytów. Wynikiem niekorzystnych zjawisk w rodzinie jest nieprzystosowanie społeczne dzieci i młodzieży: nadużywanie alkoholu, leków, substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze), uzależnienia behawioralne, samobójstwa, prostytutka, podatność na przemoc i wykorzystanie seksualne, ucieczki z domu, włóczęgostwo, wagary, uczestnictwo

w sektach, gangach lub subkulturach, agresja lub autoagresja, deficyty szkolne, konflikty rówieśnicze, nieprzestrzeganie norm społecznych, oraz szereg zaburzeń i chorób natury psychicznej.

Szczególłą uwagę należy poświęcić obecnej sytuacji rodzin w obliczu narastającego kryzysu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Jej źródeł można szukać między innymi jako skutek izolacji społecznej wprowadzonej w marcu 2020r. Nikt nie był na to przygotowany, z dnia na dzień życie rodzin musiało się zmienić. Szczególnie dzieci z rodzin dysfunkcyjnych zaczęły doświadczać ogromnej traumy związanej z epidemią. Rodziny zostały wyizolowane, a dzieci doświadczyły tej izolacji najbardziej. Szkoła zaczęła edukację w trybie zdalnym, więc dzieci w najtrudniejszym położeniu, straciły możliwość kontaktu z przychylnymi im dorosłymi, szczególnie w placówkach oświatowych oraz podczas dodatkowych zajęć. Część rodziców nie zabiegała o to, żeby dzieci uczestniczyły w edukacji zdalnej, co najgorsze rodzice czuli się wyjątkowo swobodnie i dopuszczali się zintensyfikowanych zaniedbań wobec dzieci. Rodziny doświadczające marginalizacji społecznej same nie zabiegały o kontakt ze szkołą, sprzyjało im również to, że sądy nie realizowały swoich zadań w terenie (kuratorzy do czerwca 2020r. nie pracowali w terenie). Izolacja społeczna ujawniła zaniedbania wobec dzieci wśród rodzin, które nigdy nie korzystały z systemu wsparcia – sytuacja ekonomiczna oraz stres wywołany niepewnością eskalowały konflikty w rodzinach, nadużywanie alkoholu oraz przemoc domową.

Wbrew stereotypowym i medialnym obrazom dzieciństwo nie jest okresem bajkowej beztrioski. Dzieciństwo i adolescencja to najtrudniejszy i najbardziej zróżnicowany okres rozwoju w życiu człowieka związany z wieloma problemami i kryzysami. Dzieci doświadczają wielu trudności i nie zawsze sobie z nimi radzą, nie czują wsparcia i nie można od nich oczekiwać, że będą samodzielnie potrafiły te problemy przezwyciężyć. Dlatego obecnie jesteśmy w fazie redefiniowania problemów zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży i wdrażania nowych rozwiązań w tym zakresie.

II.

CELE i ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kolbudy na lata 2024-2026 stanowi kontynuację Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kolbudy na lata 2021-2023. Program został przygotowany w myśl art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.), który nakłada na gminy obowiązek opracowywania i realizacji 3 – letnich programów wspierania rodziny. Głównym celem programu, jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Fundamentem jest przede wszystkim dbałość o prawidłowy rozwój dzieci, które potrzebują szczególnej opieki i troski w tym zakresie. Program znajduje odzwierciedlenie w obowiązujących oraz nowopowstałych dokumentach strategicznych. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zasady i formy wspierania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz reguły stosowania pieczy zastępczej. Zgodnie z w/w ustawą to rodzina i jej wsparcie w środowisku lokalnym jest priorytetem w pracy wszystkich instytucji i służb. w sytuacji, gdy rodzina ma trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, na gminę nakłada się obowiązek zapewnienia jej wsparcia poprzez zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Podstawą skuteczności oferowanej pomocy jest współpraca przedstawicieli różnych służb. Dlatego też wypracowano systemowy, interdyscyplinarny model pracy z rodziną, polegający na długotrwałym wsparciu, ale również pomocy w sytuacjach kryzysowych, nagłych. Konieczne są skoordynowane i zintegrowane działania oraz sprawna wymiana informacji i współpraca służb na rzecz wspierania rodziny. Zakłada się, że rodzinę należy wspierać w taki sposób, aby w rezultacie doprowadzić do poprawy sytuacji dziecka. W przypadku, gdy działania te nie przyniosą pożądaných efektów, jeżeli rodzice nie są w stanie zapewnić właściwej opieki i wychowania swoim dzieciom, a dobro dziecka jest zagrożone, po wyczerpaniu wszystkich sposobów pomocy rodzinie, rozpatruje się konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, którą organizuje powiat w formie rodzinnej lub instytucjonalnej.

Celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kolbudy na lata 2024-2026 jest stworzenie rozwiązań profilaktycznych i wspomagających dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Zawarte w niniejszym programie propozycje pomocowe wspierają rodzinę w prawidłowym wypełnianiu jej funkcji. Obejmują pomocą wszystkie rodziny, a szczególnie zagrożone różnego typu kryzysami, dysfunkcjami, marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

III. PODSTAWOWE AKTY PRAWNE

Zapisy Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kolbudy na lata 2021-2023 są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa, znajdujących się m.in. w:

1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
2. Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
3. Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
4. Ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
5. Ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 r.
6. Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej
7. Ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
8. Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
9. Ustawie o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r.
10. Ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
11. Ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
12. Ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy

IV. WSPIERANIE RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych polega w szczególności na analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania rodziny, pomocy w integracji rodziny, przeciwdziałaniu zjawiskom marginalizacji i degradacji społecznej, dążeniu do reintegracji rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających. Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

konsultacji i poradnictwa specjalistycznego,

terapii i mediacji,

usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych,

pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,

organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji (grupy wsparcia, grupy samopomocowe).

W oparciu o założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej została powołana funkcja asystenta rodziny. Rola asystenta rodziny polega na aktywnym i całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci, zagrożonej różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: między innymi od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, funkcjonariusza policji, środowiska lokalnego. Celem pracy asystenta jest uzyskanie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi wzrastanie dzieci w prawidłowo funkcjonującym środowisku wychowawczym. Asystent rodziny podejmuje działania polegające w szczególności na kształtowaniu i wzmacnianiu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców

przeżywających trudności w ich wypełnianiu. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dziecka od rodziny. Natomiast w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na podejmowaniu działań prowadzących do reintegracji rodziny. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i pracownikiem socjalnym,

opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,

udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,

udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,

udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,

udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,

wspieranie aktywności społecznej rodzin,

motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,

udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,

motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,

udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,

podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,

prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,

realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,

prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,

dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny kierownikowi jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną,

monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,

sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach,

współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,

współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę, za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem.

Drugą z form pomocy dla rodzin przeżywających trudności w zakresie opieki i wychowania dzieci zawartą w cytowanej ustawie są rodziny wspierające, które przy współpracy z asystentem rodziny pomagają w przezwyciężeniu tych problemów. Rodzina wspierająca pomaga rodzinie biologicznej w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Funkcję rodziny wspierającej może pełnić rodzina z szeroko rozumianego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt gminy, po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej, na podstawie wywiadu przeprowadzonego przez

pracownika socjalnego. z rodziną wspierającą podpisywane są umowy, na podstawie których rodziny wspierające uprawnione są do zwrotu kosztów związanych z udzielaniem wsparcia. Dzięki współpracy z rodziną wspierającą, rodzice mający trudności opiekuńczo-wychowawcze, mają możliwość poznania prawidłowego sposobu funkcjonowania, ponieważ dysfunkcyjność tych rodzin najczęściej związana jest z brakiem odpowiednich wzorców w rodzinach pochodzenia. Współpraca między rodzinami daje niepowtarzalną możliwość dzielenia się doświadczeniem i ukazywania praktycznych metod rozwiązywania problemów. Zadaniem rodziny wspierającej nie jest wyręczanie, lecz aktywna pomoc w przezwyciężeniu kryzysu w rodzinie wspieranej. Formy takiej pomocy mogą być bardzo różnorodne, uzależnione są od uzgodnień między zainteresowanymi rodzinami i zależą od ich pomysłowości i inicjatywy. Dotyczyć one mogą doradztwa w stosowaniu określonych metod wychowywania dzieci, organizacji czasu rodziny, racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami. Ponadto w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny i dobrowolny, chyba że do placówki dziecko zostało skierowane na podstawie postanowienia sądu. Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych - mającej na celu zapewnienie dziecku opieki i wychowania; pomocy w nauce, organizację czasu wolnego, zabawy i zajęć sportowych oraz rozwój zainteresowań;

specjalistycznej – poprzez organizację zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych, logopedycznych oraz realizację indywidualnych programów korekcyjnych, psychokorekcyjnych lub psychoprofilaktycznych w szczególności poprzez terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,

pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę poprzez organizację działań animacyjnych i socjoterapeutycznych.

Wśród podstawowych zadań placówek wsparcia dziennego wymienić należy w szczególności:

zapewnienie dzieciom opieki wychowawczej w czasie wolnym od zajęć szkolnych w celu kształtowania postaw społecznie pożądanych i pomocy w prawidłowym rozwoju osobowości,

stwarzanie dzieciom warunków do nauki własnej i udzielanie pomocy w nauce oraz w pokonywaniu trudności szkolnych,

organizowanie dzieciom czasu wolnego: zabawy, zajęcia sportowe, wycieczki, inne formy aktywnego spędzania czasu oraz uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym,

dbanie o rozwój zainteresowań i uzdolnień dzieci,

pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych,

pomoc socjalna i poradnictwo rodzinne mające na celu wspieranie i umacnianie rodziny oraz umożliwienie jej przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej,

dożywanie dzieci,

organizowanie zajęć korekcyjnych, kompensacyjnych i logopedycznych,

indywidualne programy korekcyjne,

organizowanie grupowej pracy z dziećmi i indywidualnej pracy z każdym dzieckiem,

zapewnienie optymalnych warunków rozwoju fizycznego, psychicznego i poznawczego oraz bezpieczeństwa dzieci i stwarzanie możliwości kształtowania zdrowego stylu życia,

wspieranie rodzin w sprawowaniu jej podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych,

udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, w których rodzice wykorzystując własne środki i możliwości nie są w stanie zapewnić

dzieciom właściwej opieki w czasie wolnym od zajęć szkolnych i które wychowują się w warunkach niekorzystnych dla ich prawidłowego rozwoju,

zapewnienie pomocy rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami.

Placówki wsparcia dziennego w realizacji swoich celów i zadań współpracują z:

rodzinami dzieci i ich opiekunami prawnymi,

szkołami i innymi placówkami oświatowymi,

sądami rodzinnymi,

stowarzyszeniami i innymi organizacjami prowadzącymi działalność na rzecz dzieci,

innymi osobami i podmiotami działającymi w środowisku lokalnym.

V. ANALIZA SYTUACJI RODZIN Z TERENU GMINY KOLBUDY

Mając na uwadze konieczność ustalenia celów i kierunków działań niniejszego Programu dokonano analizy sytuacji rodzin zamieszkujących na terenie gminy Kolbudy. Do tego celu posłużono się danymi statystycznymi Urzędu Gminy Kolbudy oraz danymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolbudach.

Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy Kolbudy.

Według danych Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy w Kolbudach Gminę Kolbudy zamieszkiwało:

Rok	Ogółem - stan na dzień 31.12	Dzieci i młodzież do lat 18
2021	17459	4348
2022	17748	4424
2023	18119	4483

Należy założyć, że na terenie gminy zamieszkuje więcej osób, ponieważ nie każdy mieszkaniec melduje się na terenie gminy – ma to związek z tym, że na nowo powstających osiedlach dużo osób wynajmuje mieszkania. Liczba mieszkańców gminy co roku rośnie, a wiąże się to z atrakcyjnym położeniem gminy w strefie podmiejskiej aglomeracji gdańskiej oraz intensywnością zabudowy i bogatą ofertą mieszkaniową i usługową. Niestety osiedla powstające na terenie gminy dają dużą możliwość anonimowości, a ludzie którzy osiedlają się na terenie gminy nie mają potrzeby integracji. Warto zaznaczyć, że po wybuchu wojny w Ukrainie nasza gmina udzieliła schronienia wielu uchodźcom – co było ogromnym wyzwaniem dla wszystkich służb i wielu mieszkańców zaangażowanych w pomoc osobom uciekającym przed wojną. Dzieci uchodźców zostały otoczone szczególną opieką w ramach działań rządowych, niestety trauma wojenna oraz duże różnice kulturowe ujawniają wiele kryzysów i nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodzin z Ukrainy.

Na terenie gminy Kolbudy nadal nie ma żadnej placówki edukacyjnej ponadpodstawowej, co jest główną przyczyną nierealizowania obowiązku szkolnego przez młodzież z rodzin dysfunkcyjnych.

Dane GOPS Kolbudy:

Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną:

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2018	310	518
2019	276	435
2020	338	422
2021	181	376

2022	168	350
2023	182	379

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że liczba rodzin objętych pomocą społeczną wyraźnie spadła. Jest to spowodowane tym, że kryterium dochodowe uprawniające do pomocy od wielu lat jest na podobnym poziomie a płaca minimalna znacznie wzrosła, co nie oznacza, że jakość życia mieszkańców jakoś znacząco się polepszyła, raczej należy zakładać, że co raz mniej osób spełnia kryterium dochodowe. Nie jest to jednoznaczne z życiem w dostatku. Pracownicy socjalni podczas przeprowadzania wywiadów środowiskowych rozpoznają sytuację rodzin z terenu Gminy Kolbudy, a wywiady te stanowią diagnozę problemów rodzin i osób. Tabela poniżej przedstawia główne powody udzielania pomocy przez GOPS Kolbudy w latach 2021, 2022, 2023 r.

LP	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin 2021r.	Liczba rodzin 2022r.	Liczba rodzin 2023r
1.	Ubóstwo	105	90	92
2.	Niepełnosprawność	87	91	84
3.	Bezrobocie	43	34	33
4.	Długotrwała lub ciężka choroba	87	99	104
5.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem. w tym: rodziny niepełne rodziny wielodzietne	54	47	47
6.	Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym: wielodzietność	14	17	18
7.	Alkoholizm	20	17	25
8.	Bezdomność	16	10	14
9.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	5	7
10.	Przemoc w rodzinie	0	1	3
11.	Zdarzenie losowe	2	2	2
12.	Narkomania	2	2	3
13.	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
14.	Sytuacja kryzysowa	0	1	0

Nadal główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo. Zauważa się spadek rodzin ubogich, jest trend, który zauważa się w działaniach OPS, środek ciężkości w pracy socjalnej przesuwa się ze świadczeń finansowych w stronę świadczeń niepieniężnych (wsparcie, asystentura i opieka). Wszystkie dane dotyczące powodów korzystania z pomocy są na stałym poziomie, jedynie wyraźnie rosnąca jest liczba osób, które korzystają z pomocy ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę. Ważną przyczyną trudnej sytuacji rodzin jest występująca w rodzinie niepełnosprawność czy długa i ciężka choroba, są to czynniki na które nikt nie ma wpływu. Pozostałe dane nie są alarmujące i są na stałym poziomie. Bezrobocie nie jest największym problemem wśród mieszkańców gminy korzystających z pomocy – powstają nowe miejsca pracy na terenie gminy, problem bezrobocia występuje głównie u osób niezaradnych życiowo, długotrwale bezrobotnych, z bardzo niskimi kwalifikacjami lub bez żadnych kwalifikacji, bez pracy pozostają również osoby uzależniane od alkoholu lub innych substancji. Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych wyraźnie spadła 76 rodzin w 2018 r. do 47 rodzin w 2023r. Jest to dowód na adekwatność podejmowanych działań w pracy z rodziną i sprzyjającej koniunktury gospodarczo – ekonomicznej. Wzrosła liczba rodzin, które potrzebują wsparcia ze względu na ochronę macierzyństwa

oraz niewydolność opiekuńczo-wychowawczą, co może być efektem ogólnopolskiego kryzysu zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży.

VI.

ZADANIA REALIZOWANE NA RZECZ DZIECKA i RODZINY NA TERENIE GMINY KOLBUDY

1. Działania podejmowane przez GOPS Kolbudy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej realizującą zadania własne i zlecone gminy. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Głównym celem działania Ośrodka jest świadczenie pomocy społecznej osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, a nie są w stanie pokonać jej wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Za misję Ośrodka można uznać dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Misja ma wpływ na działania podejmowane w obszarze życia społecznego oraz wprowadzanie rozwiązań, które zmierzają do likwidowania problemów mieszkańców i tworzenia możliwości ich rozwoju.

GOPS Kolbudy w zakresie kwestii społecznych realizuje głównie zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Pomoc społeczna polega w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. w związku z realizacją niniejszych zadań pracownicy socjalni przeprowadzają wywiady środowiskowe oraz świadczą pracę socjalną mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych.

Szczególnej opieki i zainteresowania wymagają dzieci wychowywane w rodzinach ubogich i dysfunkcyjnych. Pracownicy socjalni prowadzą w tych rodzinach szeroko rozumianą pracę socjalną oraz podejmują działania w celu objęcia wsparciem wszystkich tego wymagających dzieci. w przypadku, gdy Ośrodek poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny w celu zapewnienia pomocy w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, występuje z wnioskiem do kierownika Ośrodka o jego przydzielenie. Praca z rodziną prowadzona jest w miejscu zamieszkania, asystent ma za zadanie wsparcie rodziny w dokonaniu trwałej zmiany, która pozwoli rodzinie na przezwycięzenie kryzysu. Głównym zadaniem asystenta rodziny jest wszechstronna, kompleksowa pomoc rodzinie w przywróceniu jej do prawidłowego funkcjonowania społecznego oraz zapobieganie jej rozpadowi oraz degeneracji i marginalizacji jej członków. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kolbudach zatrudniony jest 1 asystent rodziny. Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin oraz przyczyn objęcia wsparciem asystenta rodziny.

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	Powody przyznania asystenta rodziny
2021	20(w tym 6 rodzin na wniosek sądu)	bezzadność opiekuńczo-wychowawcza współwystępujący alkoholizm współwystępująca niepełnosprawność współwystępująca przemoc domowa
2022	20 (w tym 11 rodzin na wniosek sądu)	bezzadność opiekuńczo-wychowawcza współwystępujący alkoholizm współwystępująca niepełnosprawność współwystępująca przemoc domowa
2023	20 (w tym 10 rodzin na wniosek sądu)	bezzadność opiekuńczo-wychowawcza współwystępujący alkoholizm współwystępująca niepełnosprawność współwystępująca przemoc domowa

Z interpretacji powyższych danych wynika, że cały czas rośnie liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny. Sąd Rodzinny w Gdańsku poprzez wydawane postanowienia coraz częściej zobowiązuje rodziny do współpracy z asystentem rodziny. Rodziny zobowiązane do współpracy przez sąd zazwyczaj to wsparcie traktują jako ostatnią szansę na zatrzymanie dzieci w rodzinie, ale też z tego wsparcia korzystają rodzice, których dzieci zostały zabezpieczone już w pieczy zastępczej. W rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny dominują problemy opiekuńczo-wychowawcze współwystępujące z problemami takimi jak: alkoholizm, niepełnosprawność, deficyty intelektualne, zaburzenia psychiczne oraz przemoc domowa, niedostosowanie społeczne rodziców i ich niedojrzałość.

Z analizy dokonanej przez asystenta rodziny wynika, że współpraca z większością rodzin przebiegała pomyślnie. Rodziny, które same wystąpiły o wsparcie asystenta rodziny wykazywały gotowość do zmian w celu poprawy jakości ich życia. Rodziny te realizowały zadania założone w planie pracy. Niestety zdarzyły się przypadki rodzin, które pomimo dobrowolnego wyrażenia zgody na pomoc i współpracę z asystentem rodziny, nie podejmowały proponowanych działań w celu poprawy swojej sytuacji życiowej, a wsparcie asystenta uważały za uciążliwe i ingerujące w ich życie osobiste. Największe trudności we współpracy występują w tych rodzinach, u których trudna sytuacja jest przewlekła, szczególnie wynikająca z wyuczonej bezradności, ale również deficytów intelektualnych czy uzależnień. Zauważalne jest też to, że ze wsparcia asystenta rodziny zaczynają korzystać rodziny, które nigdy nie korzystały ze wsparcia GOPS, a sytuacja finansowa w tych rodzinach jest bardzo dobra. Jest to dowód na to, że ubóstwo nie jest głównym powodem problemów rodzin, a brak kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i relacyjnych, które wywołują duże kryzysy w rodzinach.

W sytuacji, w której rodzice zostają czasowo lub trwale pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną. Z danych uzyskanych od asystenta rodziny w latach 2021 – 2023 na terenie gminy Kolbudy zabezpieczono 16 dzieci z 10 rodzin. Gmina częściowo partycypuje w pokrywaniu kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Odpowiednio w wysokości: 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni i asystent rodziny prowadzą pracę z rodzinami dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej mającą na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej i powrotu dziecka do rodziny. Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące przebywania dzieci z terenu Gminy Kolbudy w pieczy zastępczej - rodzinnej i instytucjonalnej:

ROK	Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej	Koszt współfinansowania	Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Koszt współfinansowania	Współfinansowanie ogółem
2021	27	140564,34	6	133214,81	273779,15
2022	23	132059,69	12	252709,75	384769,37
2023	21	139920,07	8	165403,96	305324,03

Źródło: Dane własne GOPS Kolbudy.

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej.
2021	7	1
2022	1	3
2023	8	0

Źródło: Dane własne GOPS Kolbudy

2. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Kolbudy:

W ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym podejmowane są działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zespół Interdyscyplinarny składa się z osób z różnych instytucji, które poprzez wspólną współpracę, wymianę doświadczeń i informacji, mają możliwość podejmowania działań

zintegrowanych i skoordynowanych, co skutkuje podejmowaniem bardziej kompleksowych działań na rzecz rodzin dotkniętych problemem przemocy. w skład Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Kolbudy wchodzi przedstawiciele: GOPS Kolbudy, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii przy Gminie Kolbudy, Komisariatu Policji w Kolbudach, Sądu Rodzinnego w Gdańsku, Prokuratury w Pruszczu Gdańskim, OPP – Mrowisko, placówek oświatowych oraz służby zdrowia. Podstawowym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrona ofiar przemocy domowej, a także integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz ochrony ofiar przemocy domowej, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Jak wynika z danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Domowej w Gminie Kolbudy, ilość wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” w związku z występowaniem przemocy w rodzinie:

ROK	Ilość rozpoczętych procedur	Ilość zakończonych procedur	Ilość rodzin z dziećmi doświadczających przemocy
2021	22	13	15
2022	31	27	19
2023	32	13	23

Dane pozyskane z Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Kolbudy

W roku 2021 liczba wszczętych procedur wyniosła 22, w roku 2022 - 31, a w roku 2023 - 32. Wynika to prawdopodobnie ze wzrastającej świadomości społecznej dotyczącej tematyki przemocy, która rozwija się dzięki kampaniom medialnym, lokalnej działalności informacyjnej, ale też jest związana z podnoszeniem kompetencji przez pracowników instytucji na co dzień pracujących z dzieckiem i rodziną.

Jednocześnie zauważalna jest niepokojąca tendencja, gdy procedura „Niebieskie Karty” zostaje wszczęta w rodzinie skonfliktowanej, często w trakcie postępowania rozwodowego, gdzie strony konfliktu usiłują manipulować członkami zespołu interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno – pomocowych, podejmując działania ukierunkowane nie na rozwiązanie trudnej sytuacji rodzinnej, a jedynie na negatywnym przedstawieniu drugiej strony konfliktu, często instrumentalnie posługując się dzieckiem.

Analizując powyższe, dalsze działania w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie muszą odbywać się równolegle w czterech płaszczyznach: profilaktycznej, edukacyjnej, interwencyjnej i informacyjnej. Współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie jest podstawą w ich efektywnym wspieraniu.

Tabela: Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny

Rok	Liczba NK ogólnie	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny oraz objętych procedurą NK
2021	22	2
2022	31	4
2023	32	4

Źródło: Dane własne GOPS Kolbudy

3. Działania Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii przy Gminie Kolbudy:

Głównym zadaniem Komisji jest podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii. Komisja zajmuje się również wspieraniem osób uzależnionych i ich rodzin. Opiniuje wnioski na sprzedaż napojów alkoholowych oraz przeprowadza kontrole punktów sprzedaży alkoholu. W tym zakresie współpracuje z Policją, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, placówkami edukacyjnymi, sądem rodzinnym, pracownikami służb medycznych, jednostkami samorządu terytorialnego, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi, komisjami Rady Gminy, sołtysami i lokalną prasą.

Poniżej przedstawiono najważniejsze przedsięwzięcia GKRPAiPN w Kolbudach w rozbiciu na poszczególne lata:

W grudniu 2020r. zainicjowano działalność Telefonu zaufania - wsparcia adresowanego do dzieci i młodzieży i ich rodziców. Wsparcie to było odpowiedzią na kryzys wywołany izolacją społeczną i pandemią COVID 19. Reguła ta się dobrze sprawdziła, a udzielanie wsparcia jest kontynuowane. Telefon zaufania ciszy się co raz większym zainteresowaniem i w 2023 wsparł 173. Oprócz prowadzenia telefonu zaufania GKRPAiPN prowadzi szereg działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży głównie na terenie gminnych szkół. Ważnym elementem wsparcia dla mieszkańców gminy do których kierowany jest niniejszy program było realizowanie warsztatów Szkoły dla Rodziców w 2021 i 2022r oraz powołanie i finansowanie profilaktyki środowiskowej dla dzieci i młodzieży w Klubach w Kowalach i w Kolbudach, realizowanych przez Mrowisko (2022r. i 2023r.) W 2024 działalność Mrowiska jest kontynuowana.

Z powyższych danych wynika, że GKRPAiPN w Kolbudach, udziela wsparcia rodzinom na bardzo dużą skalę, a ich działania są zróżnicowane i adekwatne do potrzeb dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy uwikłanych w problemy z uzależnieniami.

4. Działalność placówek oświatowych:

W zakresie działań placówek oświatowych na rzecz dziecka i rodziny, zwłaszcza dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, szkoły podejmują działania diagnostyczne, opiekuńczo-wychowawcze oraz profilaktyczne. Zadania te realizują głównie pedagodzy i psychologowie szkolni we współpracy z wychowawcami i dyrektorami szkół. Na podstawie danych uzyskanych ze szkół na terenie gminy Kolbudy tj. Zespołu Kształcenia Podstawowego i Wychowania w Kolbudach, Zespołu Kształcenia i Wychowania w BielkóWKu, Zespołu Kształcenia i Wychowania w Lublewie, Szkoły Podstawowej w Pręgowie, Szkoły Podstawowej- Szkoła Filialna w Buszkowach, Szkoły Metropolitarnej w Kowalach, następujące informacje: Wszystkie placówki oświatowe na terenie gminy zatrudniają pedagogów i psychologów szkolnych.

Najczęstsze problemy, które sygnalizują uczniowie to: konflikty rówieśnicze, obrażanie, wulgaryzmy, dokuczanie i wyśmiewanie uczniów słabszych, odrzucenie i brak akceptacji przez rówieśników, zachowania przemocowe, w tym agresja słowna i fizyczna, seksualna, cyberprzemoc. Ponadto wśród zgłaszanych problemów uczniowie wymieniają tj. problemy związane z trudną sytuacją rodzinną, a w szczególności rozwody rodziców, problemy adaptacyjne wynikające z przeniesienia do innej szkoły oraz problemy zdrowotne. Uczniowie zgłaszali również trudności edukacyjne dotyczące przyswajania materiału szkolnego. Po wybuchu wojny w Ukrainie, szkoły zaczęły się borykać z problemami związanymi z dziećmi uchodźcami wojennymi (różnice kulturowe, językowe, przeżyta trauma)

Psychologowie i pedagodzy szkolni w zakresie swoich obowiązków udzielają porad dla rodziców i wychowawców oraz obejmują dzieci tego wymagające indywidualną opieką psychologiczno-pedagogiczną(zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia socjoterapeutyczne, zajęcia terapeutyczne indywidualne, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia terapii logopedycznej – w ramach orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną). Ilość udzielonych porad oraz uczniów objętych indywidualną opieką jest zróżnicowana w różnych szkołach w zależności od zgłaszanych potrzeb oraz ilości uczniów w danej placówce.

Dane placówek oświatowych z terenu gminy Kolbudy w poszczególnych latach:

Nazwa szkoły	Rok szkolny	Ilość uczniów	Kadra – pedagog, psycholog	Ilość uczniów objętych indywidualną pomocą psychologiczno-pedagogiczną
Szkoła Metropolitarzna w Kowalach *	2020/2021	511	2+2	177
	2021/2022	554	3 +2	170
	2022/2023	652	3+2	129
ZKiW w Kolbudach	2020/2021	729	2+2	9
	2021/2022	853	2+2	14
	2022/2023	798	3+2	21

ZKiW w BielkóWKu	2020/2021	168	1+1	35
	2021/2022	194	1+1	43
	2022/2023	201	2+1	39
ZKiW w Lublewie Gd.	2020/2021	160	1+1	4
	2021/2022	152	1+1	8
	2022/2023	153	1+1	6
Szkoła Podstawowa w Pręgowie	2020/2021	237	1+1	12
	2021/2022	218	2+1	12
	2022/2023	224	1+1	19
Szkoła Filialna Buszkowy	2020/2021	48	1 pedagog	1
	2021/2022	55	1 pedagog	4
	2022/2023	54	1 pedagog	4

Źródło: Dane pozyskane ze szkół na terenie gminy Kolbudy.

Dane uzyskane z poszczególnych placówek oświatowych są zróżnicowane i zależne od wielkości placówki. Na terenie gminy działają 2 duże szkoły – w Kolbudach i w Kowalach oraz 4 kameralne placówki w Lublewie Gdański, BielkóWKu, Pręgowie i Buszkowych. Zauważalną zmianą jest znaczne zwiększenie ilości uczniów w porównaniu do danych notowanych w poprzednim programie.

Do zadań szczegółowych w zakresie pracy pedagogicznej i psychologicznej realizowanych w placówkach oświatowych należą działania diagnostyczne, wychowawcze i profilaktyczne. W zakresie zadań diagnostycznych szkoły podejmują następujące działania: diagnoza sytuacji szkolnej ucznia przez obserwację, konsultacje z nauczycielami i rodzicami, analizę dokumentacji szkolnej, diagnoza dotycząca uzależnień wśród uczniów przez ankiety, obserwacje i informacje od uczniów, nauczycieli, rodziców, diagnoza trudności emocjonalnych, diagnoza socjometryczna, diagnoza stylów uczenia się, diagnoza trudności edukacyjnych, diagnoza trudności wychowawczych nauczycieli oraz rodziców, diagnoza bezpieczeństwa w szkole, diagnoza funkcjonowania wewnątrzszkolnego uczniów.

W zakresie realizacji zadań wychowawczych pedagodzy i psycholodzy szkolni podejmują następujące działania: rozmowy indywidualne i grupowe z uczniami (interwencyjne, motywujące, dyscyplinujące, profilaktyczno-wychowawcze), rozmowy wspierające uczniów w trudnych sytuacjach związanych z nieprawidłowym funkcjonowaniem rodziny lub problemami w kontaktach z rówieśnikami, warsztaty psychologiczne dla uczniów, rodziców i nauczycieli, podejmowanie mediacji pomiędzy skonfliktowanymi uczniami, udzielanie porad wychowawczych rodzicom, konsultacje z wychowawcami klas, nauczycielami przedmiotowymi oraz wspierającymi, zawieranie kontraktów z uczniami, podejmują działania skierowane na rozwijanie umiejętności interpersonalnych i psychospołecznych uczniów. Ponadto placówki oświatowe realizują działania wychowawcze tj. udział w różnego rodzaju programach i projektach.

W zakresie zadań profilaktycznych szkoły podejmują następujące działania: prowadzenie rozmów profilaktyczno-ostrzegawczych z uczniami sprawiającymi trudności wychowawcze mających na celu eliminowanie przejawów agresji i przemocy w szkole, organizowanie warsztatów profilaktycznych dla uczniów w zakresie profilaktyki uzależnień oraz zapobiegania agresji i przemocy w szkole, organizowanie szkoleń profilaktycznych dla nauczycieli i rodziców.

Placówki oświatowe przy realizacji w/w zadań współpracują m.in. z: Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Pruszczu Gdańskim, Poradniami Specjalistycznymi, Komendą Powiatową Policji w Pruszczu Gdańskim, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim, Sądem Rejonowym w Gdańsku, Komisariatem Policji w Kolbudach, Urzędem Gminy Kolbudy, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kolbudach, Gminnym Ośrodkiem Zdrowia w Kolbudach, WTZ Caritas

w Łapinie, Gminną Komisją ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Kolbudach, Strażą Gminną, Strażą Pożarną, Parafiami na terenie Gminy Kolbudy, Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim, NZOZ PZP Yung Fosa, Placówki wsparcia dziennego kluby w Kowalach i Kolbudach prowadzone przez TPŚ Mrowisko.

5. Inne zadania realizowane przez instytucje i podmioty działające na terenie Gminy Kolbudy na rzecz rodziny:

Komisariat Policji w Kolbudach podejmuje szereg działań prewencyjnych i interwencyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa rodzin i dzieci z terenu Gminy Kolbudy. Zadania te realizują poprzez współpracę z instytucjami, w tym w szczególności z GOPS Kolbudy w ramach procedury „Niebieskiej Karty” oraz z placówkami oświatowymi na terenie gminy.

Straż Gminna podejmuje działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych. Wśród głównych zadań Straży Gminnej należy również współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, w tym osób bezdomnych.

VII. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Sprzyjające położenie geograficzne gminy dla rozwoju – bliskość Trójmiasta.	Brak grup samopomocowych w Gminie dla osób dotkniętych problemem przemocy.
Rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna.	Brak grup samopomocowych dla rodzin dotkniętych kryzysem
Funkcjonowanie jednostek działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych (GKRPA, ZI, Punkt Poradnictwa Prawnego, Asystent rodziny).	Brak grup samopomocowych dla osób dotkniętych problemem uzależnienia
Placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży NZOZ PZP Yung Fosa	Niski poziom odpowiedzialności społecznej wśród mieszkańców gminy
Dobra sytuacja ekonomiczna większości rodzin	Niski poziom świadomego rodzicielstwa u części rodzin
Potencjał intelektualny i wrażliwość społeczna	Wyuczona bezradność i roszczeniowość u części rodzin korzystających z pomocy społecznej
Kompetentne i wykształcone kadry działające na rzecz wspierania rodziny	Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach z dysfunkcją, powielanie negatywnych wzorców w rodzinie
Reagowanie na kryzysowe sytuacje rodzin	Brak poradnictwa specjalistycznego w tym terapii dla rodzin, dzieci i młodzieży, konsultacji psychiatrycznej
	Brak osób chętnych do pełnienia funkcji rodzin wspierających
	Likwidacja pomocy psychiatrycznej i psychologicznej w Gminnym Ośrodku Zdrowia
	Brak zasobów lokalowych do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej
	Dysproporcje ekonomiczne i intelektualne
	Brak gminnych zasobów mieszkaniowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
Rozwój form i programów wspierania rodzin	Wzrost zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży

Pozyskanie środków zewnętrznych na rozwój Gminy	Niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze wśród osób zakładających rodzinę.
Potencjał gminy (pozycja, położenie)	Lokalne konflikty polityczne
Aktywność społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.	Niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, niespójność, częste zmiany i trudności w interpretacji przepisów
Rozbudowa infrastruktury gminnej	Wzrost kosztów utrzymania rodziny
Rozszerzanie oferty wsparcia dla rodzin poprzez przystępowanie do programów rządowych	Poczucie braku bezpieczeństwa (szczególnie związane z inflacją i kryzysem mieszkaniowym)
Kompetentna kadra	Wzrost ujawniania i występowania przemocy i konfliktów w rodzinach
	Kryzys zdrowia psychicznego

Przeprowadzona diagnoza i ogląd bieżącej sytuacji i dotychczasowej oferty wsparcia pozwala na sformułowanie następujących kierunków działań:

- tworzenie warunków do podnoszenia kompetencji rodzicielskich,
- kontynuacja usługi wsparcia dla rodzin świadczonej przez asystenta rodziny,
- Utworzenie i rozwijanie form pomocy terapeutycznej dla rodzin
- organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci, w szczególności z rodzin najuboższych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- zapewnienie dostępności do poradnictwa specjalistycznego w tym zdalnego,
- prowadzenie spotkań o charakterze samopomocowym i edukacyjnym, oraz organizowanie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców,
- organizowanie wydarzeń integrujących i zachęcających rodziny do wspólnej aktywności,
- zlecanie zadań z zakresu kultury i sportu uwzględniających potrzeby rodzin, organizacjom pozarządowym,
- kontynuacja ścisłej współpracy między instytucjami działającymi na rzecz dzieci i ich rodzin.

VIII. CELE I ADRESACI PROGRAMU

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w Gminie Kolbudy, sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Celami szczegółowymi Programu są:

- zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji,
- wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodziny,
- zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej, objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną.

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Kolbudy na lata 2024-2026 są rodziny oraz ich członkowie zamieszkujące na terenie Gminy Kolbudy w szczególności przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program kierowany jest do rodziców, dzieci, opiekunów faktycznych i prawnych, a także do przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.1	Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej, w tym dożywiania dzieci i młodzieży.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach	Liczba rodzin: - objęta pomocą społeczną, - korzystających z zasiłków rodzinnych, funduszu alimentacyjnego. - Liczba rodzin, dzieci i osób dorosłych korzystających z posiłków oraz świadczeń
1.2	Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendium o charakterze socjalnym oraz naukowym.	Gmina Kolbudy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach,	Liczba rodzin, w tym dzieci, objętych wsparciem
1.3	Udzielanie świadczeń z ustawy o świadczeniach rodzinnych i świadczeniach wychowawczych.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach	Liczba rodzin, w tym dzieci, objętych wsparciem
1.4	Zapewnienie poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Zapewnienie dostępu do psychiatrii dziecięcej.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach, GKRPA Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe	Liczba rodzin, w tym dzieci, korzystających ze wsparcia.
1.5	Pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin dotkniętych niepełnosprawnością dzieci.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach	Liczba rodzin w tym dzieci korzystających z usług
1.6	Poradnictwo i praca socjalna na rzecz rodzin z dziećmi świadczona przez pracowników GOPS.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach	Liczba rodzin objętych pracą socjalną.
1.7	Wsparcie dzieci i młodzieży z rodzin ubogich w dostępie do wypoczynku, i zajęć o charakterze edukacyjnym	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach, GKRPA, Urząd Gminy	Liczba osób objętych wsparciem.

Cel operacyjny nr 2

Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
2.1	Zapewnienie usługi asystenta rodziny.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach	Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny, liczba asystentów rodziny
2.2	Prowadzenie i rozwój placówki wsparcia dziennego.	Urząd Gminy w Kolbudach	Liczba placówek.
2.3	Promowane i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	GOPS Kolbudy, UG Kolbudy, GKRPA	Liczba działań promocyjnych i edukacyjnych.
2.4	Organizacja wypoczynku letniego i zimowego z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, inne uzależnienia, przemoc) dla dzieci i młodzieży. Oraz promowanie i profilaktyka zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży.	GOPS Kolbudy, UG Kolbudy, GKRPA	Liczba dzieci korzystających z wypoczynku letniego i zimowego.
2.5	Realizacja ogólnodostępnych zajęć	Placówki oświatowe,	Liczba dzieci

	pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Urząd Gminy, GKRPA	korzystających z ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych.
2.6	Prowadzenie grup wsparcia i samopomocy.	GOPS Kolbudy	Liczba osób uczestniczących w zajęciach.
2.7	Organizowanie wydarzeń o charakterze integrującym rodziny.	UG Kolbudy, GKRPA, GOPS Kolbudy	Ilość wydarzeń o charakterze integrującym rodziny
2.8	Promocja działań Zespołu Interdyscyplinarnego – profilaktyka przeciwdziałania przemocy oraz rozpowszechnianie informacji na temat działalności ZI	Zespół Interdyscyplinarny	Ilość działań promocyjnych ZI oraz profilaktycznych

Cel operacyjny nr 3

Podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodziny.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
3.1	Działania na rzecz powstania placówki świadczącej nieodpłatną pomoc terapeutyczną dla rodzin.	GOPS Kolbudy, Gmina Kolbudy	Ilość placówek wsparcia dla rodzin
3.2	Zapewnienie dostępu do szkoleń i superwizji dla asystenta rodziny.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach	Ilość szkoleń i spotkań superwizyjnych.
3.3	Zapewnienie dostępu do szkoleń i superwizji dla pracowników placówki wsparcia dziennego	GKRPA, UG Kolbudy	Ilość szkoleń i spotkań superwizyjnych.
3.4	Prowadzenie pracy socjalnej i monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych kryzysem ze szczególnym uwzględnieniem rodzin uchodźczych	GOPS Kolbudy	Ilość rodzin objętych pracą socjalną.
3.5	Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach i perspektywach poprawy swojej sytuacji.	GOPS Kolbudy, GKRPA, ZI	Ilość udzielonych informacji.
3.6	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i kościelnymi oraz instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie.	GOPS Kolbudy	Lista organizacji pozarządowych i kościelnych, z którymi podjęto współpracę.
3.7	Promowanie wsparcia rodzin wspierających na terenie gminy	GOPS Kolbudy, Gmina Kolbudy	Ilość rodzin wspierających

Cel operacyjny nr 4 Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej, objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
4.1	Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	GOPS Kolbudy wraz z PCPR	Liczba dzieci objętych monitoringiem.
4.2	Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	GOPS Kolbudy wraz z PCPR	Ilość dzieci przywróconych do rodziny biologicznej.
4.3	Współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	GOPS Kolbudy	Ilość dzieci objętych współfinansowaniem.

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Kolbudy, a także może być finansowany z innych źródeł tj. z dotacji celowych oraz programów ukierunkowanych na wspieranie rodzin i dzieci.

X. MONITOROWANIE PROGRAMU

Koordynatorem Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Kolbudy na lata 2024-2026 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez składanie sprawozdania z wykonania w danym roku zadań z zakresu wspierania rodziny zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

XI. PODSUMOWANIE

Gminny program wspierania rodziny w Gminie Kolbudy na lata 2024-2026 zakłada kontynuację tworzenia warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promocja rodzinnego i zdrowego stylu życia. Wskazane propozycje zawierają przede wszystkim działania profilaktyczne i wspierające. Program zakłada również zintegrowanie działań wszystkich podmiotów i instytucji wspierających rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych, a spodziewanym efektem realizacji programu ma być stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie marginalizacji i alienacji społecznej, ograniczenie zjawiska umieszczania dzieci poza rodziną naturalną.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek realizowania zadań dotyczących wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Jedno z zadań własnych gminy, wynikających wprost z art. 176 pkt 1 w/w ustawy to opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kolbudy na lata 2024-2026 jest kontynuacją działań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a jego głównym celem jest stworzenie zintegrowanego i skutecznego systemu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mającego na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Mając na uwadze powyższe podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kolbudy na lata 2024-2026 jest zasadne.

Przewodniczący Rady Gminy
Kolbudy

**Magdalena Dudzińska-
Florczyk**